

കേരള സർക്കാർ

നമ്പർ.434/ഡിഡി2/2017/തസ്വഭവ

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ(ഡിഡി)വകുപ്പ്
തിരുവനന്തപുരം, തീയതി:09-01-2018

സർക്കുലർ

വിഷയം:-മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി - 13-ാം പദ്ധതി സമീപനം - നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ പരിഷ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നത് - സംബന്ധിച്ച്.

- സൂചന:**
1. 01.11.2016ൽ കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം ജെ-11011/07/2016-ആർ.ഇ-1(351427) നമ്പർ പ്രകാരം പുറപ്പെടുവിച്ച മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശം.
 2. 07.04.2009ലെ സ.ഉ.(എം.എസ്) നം.49/2009/തസ്വഭവ നം. ഉത്തരവ്

മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം അനുവദനീയമായ 153 ഇനം പ്രവൃത്തികളിൽ 100 ഇനം പ്രവൃത്തികൾ പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടവയാണ്. അതിൽത്തന്നെ 71 ഇനം പ്രവൃത്തികൾ ജലസംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടവയുമാണ്. മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ മുൻവർഷങ്ങളിൽ സംസ്ഥാനത്ത് ഏറ്റെടുത്ത് നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുള്ള ആകെ പ്രവൃത്തികളിൽ 80 ശതമാനത്തിലേറെയും പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടവയാണെങ്കിലും അത്തരം പ്രവൃത്തികൾകൊണ്ട് ലഭിക്കേണ്ട പ്രയോജനം ലഭ്യമാകുന്നില്ല എന്നതാണ് വസ്തുത. സമഗ്ര നീർത്തട കാഴ്ചപ്പാടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അല്ലാതെ ഒറ്റയൊറ്റ പ്രവൃത്തികൾ പലയിടങ്ങളിലായി പരസ്പര ബന്ധമില്ലാതെ ചെയ്യുന്നതിനാലാണ് ആ പ്രവൃത്തികൾമൂലം യഥാർത്ഥത്തിൽ ലഭിക്കേണ്ട പ്രയോജനം ലഭിക്കാതിരിക്കുന്നത്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൻ കീഴിൽ പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ സമഗ്ര നീർത്തട കാഴ്ചപ്പാടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ചെയ്യുന്നതിന് കേന്ദ്ര സർക്കാർ 'ജല സംരക്ഷണ മിഷൻ' പ്രഖ്യാപിക്കുകയും സൂചന 1 പ്രകാരം അതിനായി മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം പുറപ്പെടുവിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ആദ്യഘട്ടത്തിൽ രൂക്ഷമായ ജലദൗർലഭ്യം അനുഭവിക്കുന്ന ബ്ലോക്കുകളിൽ ജലസംരക്ഷണ മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുവാനാണ് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്. സംസ്ഥാനത്ത് കഴിഞ്ഞ ഒരു വർഷമായി മഴ ലഭ്യതയിൽ ഗണ്യമായ കുറവുണ്ടാകുകയും അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ എല്ലാ ജില്ലകളെയും വരൾച്ചാബാധിതമായി പ്രഖ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുകയാണ്. കൂടാതെ, സംസ്ഥാനത്തിലെ ഭൂഗർഭ ജലലഭ്യത വൻതോതിൽ കുറയുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ എല്ലാ വേനൽക്കാലത്തും രൂക്ഷമായ കുടിവെള്ളക്ഷാമവും കൃഷിനാശവും ഉണ്ടാകുന്നുണ്ട്. വേനൽക്കാലത്തെ ജലലഭ്യതയിലുള്ള കുറവുമൂലം നമ്മുടെ എല്ലാ നദികളും ഏറെക്കുറെ നാശോന്മുഖമായിത്തീർന്നിരിക്കുകയാണ്. ആഗോള താപനത്തിന്റെയും

കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാനത്തിന്റെയും അനന്തര ഫലമെന്ന നിലയിൽ സംസ്ഥാനത്ത് കാലാവസ്ഥ രൂപപ്പെടുന്ന സാഹചര്യവും നിലവിലുണ്ട്. ഈ അവസ്ഥയെ തരണം ചെയ്യുന്നതിന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ 'ഹരിത കേരളം' പദ്ധതി പ്രഖ്യാപിക്കുകയും മണ്ണും ജലവും അടക്കമുള്ള പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് പ്രത്യേക ഉപമിഷനു രൂപം കൊടുത്ത് പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ സാധ്യതകൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് സംസ്ഥാനത്ത് പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ സമഗ്ര നീർത്തട കാഴ്ചപ്പാടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ശാസ്ത്രീയമായി ഏറ്റെടുക്കുകയും തദ്ദേശ കേരളത്തിന്റെ പരിസ്ഥിതി പുനസ്ഥാപനം സാധ്യമാക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്.

സംസ്ഥാനത്ത് തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയെ കേന്ദ്രീകരിച്ച് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ തീർത്തട വികസന മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിനുള്ള വിശദമായ മാർഗ്ഗരേഖ സൂചന 2 പ്രകാരം പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ളതും അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ നീർത്തട വികസന പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നാൽ, ഇപ്രകാരം തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ പലതും സമഗ്രവും ശാസ്ത്രീയവുമായ സമീപനത്തോടെയല്ല തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളത്. നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ സമഗ്രമായി തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ പോലും 'നീർത്തട പ്രദേശത്തിന്റെ മുകൾ ഭാഗത്തുനിന്നും താഴേക്ക്' (Ridge to Valley) എന്ന നീർത്തട കാഴ്ചപ്പാടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പരസ്പര ബന്ധിതമായി അല്ല പ്രവൃത്തികളുടെ നിർവ്വഹണം നടന്നിട്ടുള്ളത്. കൂടാതെ, നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കി 6 വർഷത്തിലേറെ കഴിഞ്ഞതിനാൽ ഈ കാലയളവിൽ വിവിധ പ്രദേശങ്ങളിൽ ഭൂവിനിയോഗത്തിലും ജലലഭ്യതയിലും പരിസ്ഥിതി സന്തുലിതാവസ്ഥയിലും കാര്യമായ വ്യതിയാനങ്ങൾ വന്നിട്ടുണ്ട്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള നീർത്തട മാസ്റ്റർപ്ലാനുകൾ കാലാനുസൃതമായി പരിഷ്കരിക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ, സംസ്ഥാനത്ത് മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള നീർത്തട വികസന മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ കാലാനുസൃതമായി പരിഷ്കരിക്കുന്നതിന് ചുവടെപ്പറയുന്ന മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.

1. സംസ്ഥാനത്തെ എല്ലാ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലും മലനാട്, ഇടനാട്, തീരപ്രദേശം എന്ന ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ പ്രത്യേകതയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മൂന്നു ഘട്ടങ്ങളിലായി നീർത്തട വികസന മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ പരിഷ്കരിക്കേണ്ടതാണ്.
2. ഒന്നാം ഘട്ടമായി സംസ്ഥാനത്തെ മലനാട് പ്രദേശത്ത് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന 245 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ 2017-18 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽത്തന്നെ നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ പരിഷ്കരിച്ച് (ലിസ്റ്റ് അനുബന്ധം V ആയി ചേർക്കുന്നു). 2018-19 സാമ്പത്തിക വർഷം നിർവ്വഹണം ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്.
3. ഇടനാട് പ്രദേശത്ത് ഉൾപ്പെടുന്ന ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ 2018-19 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിലും, തീരദേശ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ 2019-20 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിലുമാണ് നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ പരിഷ്കരിക്കേണ്ടത്.

ഹരിത കേരളം പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി ബ്ലോക്ക്തലത്തിൽ നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കുന്ന പ്രവർത്തനത്തിന്റെ തുടർച്ചയെന്ന നിലയിൽ ഓരോ സ്വകാര്യ ഭൂമിയിലും നടത്തേണ്ട ഇടപെടലുകൾ അടക്കം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തു തലത്തിൽ വിശദമായ നീർത്തട പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുക എന്ന സമീപനമാണ് ഇവിടെ സ്വീകരിക്കേണ്ടത്.

5. നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ സമഗ്രവും ശാസ്ത്രീയവുമായി പുതുക്കേണ്ടതാണ്. ഇതിനായി നീർത്തട പ്രദേശത്തെ ഓരോ സർവ്വേ നമ്പരിലുംപെട്ട പൊതു ഭൂമിയിലും സ്വകാര്യഭൂമിയിലും ഏറ്റെടുക്കാവുന്ന പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച വിശദ വിവരങ്ങൾ അടങ്ങിയ 'നെറ്റ് പ്ലാൻ' തയ്യാറാക്കി നീർത്തട വികസന പ്ലാനിന്റെ ഭാഗമായി ഉറ്റക്കൊള്ളിക്കേണ്ടതാണ്. കൂടാതെ, ചെറുതും വലുതുമായ ഓരോ നീർച്ചാലിലും നടത്തേണ്ട ഇടപെടൽ പ്രവർത്തനങ്ങളും നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തണം.
6. നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ സമഗ്രമായി പരിഷ്കരിക്കുന്നതിന് ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് ആവശ്യമായ സാങ്കേതിക പിന്തുണ നൽകുന്നതിന് ജല സംരക്ഷണ മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി പരിശീലനം നൽകി വിന്യസിച്ചിട്ടുള്ള സംസ്ഥാനതല സാങ്കേതിക റിസോഴ്സ് ടീം (STRT), ജില്ലാതല സാങ്കേതിക റിസോഴ്സ് ടീം (DTRT), ബ്ലോക്ക്തല സാങ്കേതിക റിസോഴ്സ് ടീം(BTRT) എന്നിവയുടെ സേവനം പ്രയോജനപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്. ഇതിനുപുറമെ ഹരിത കേരളം പദ്ധതിയ്ക്കായി ഗ്രാമ-ബ്ലോക്ക്-ജില്ലാ തലങ്ങളിൽ രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ള സാങ്കേതിക സമിതികളുടെ മേൽനോട്ടവും നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളുടെ പരിഷ്കരണത്തിൽ ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്.
7. നീർത്തട മാസ്റ്റർപ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുന്നതിന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളെ സഹായിക്കുന്നതിനായി ഈ മേഖലയിൽ പ്രവൃത്തി പരിചയവും സന്നദ്ധ സേവനത്തിന് താല്പര്യവുമുള്ള 5 പേരെ വീതം ഓരോ വാർഡിൽ നിന്നും കണ്ടെത്തുന്നത് ഉചിതമായിരിക്കും.
8. നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ സമഗ്രമായി പരിഷ്കരിക്കുന്നതിന്റെ ആദ്യപടിയായി ബ്ലോക്ക്തല സാങ്കേതിക ടീമിന്റെ(BTRT) നേതൃത്വത്തിൽ നിലവിലുള്ള നീർത്തട മാസ്റ്റർപ്ലാനുകൾ പരിശോധിക്കേണ്ടതും സൂചന 2 ഉത്തരവിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാ മാപ്പുകളും ശേഖരിച്ച് ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതുമാണ്. മേൽ പരാമർശിത ഉത്തരവിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളവ ഉൾപ്പെടെ ചുവടെ പറയുന്ന ഭൂപടങ്ങൾ ശേഖരിച്ച് മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ പുതുക്കുന്നതിന് പ്രയോജനപ്പെടുത്തേണ്ടതുമാണ്:-

- നീർത്തടങ്ങൾ വേർതിരിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലമാപന ഭൂപടങ്ങൾ (Topo sheets) : സർവ്വേ ഓഫ് ഇൻഡ്യയുടെ സംസ്ഥാനത്തെ ഓഫീസുകൾ
- നീർത്തട അറ്റ്ലസുകൾ (Watershed Atlas) : സംസ്ഥാന ലാന്റ് യൂസ് ബോർഡ്

- നീർത്തട മാപ്പുകൾ (Watershed Maps) : സംസ്ഥാന ലാന്റ് യൂസ് ബോർഡ്
- വിഭവ ഭൂപടങ്ങൾ (Resource Maps) : സംസ്ഥാന ലാന്റ് യൂസ് ബോർഡ്
- ഭൂപ്രകൃതി ഭൂപടം (Land form Maps) : സംസ്ഥാന ലാന്റ് യൂസ് ബോർഡ്
- നീരൊഴുക്ക് ഭൂപടം (Drainage Map) : സംസ്ഥാന ലാന്റ് യൂസ് ബോർഡ്
- നിമ്നോന്നത ഭൂപടം (Relief Map) : സംസ്ഥാന ലാന്റ് യൂസ് ബോർഡ്
- ഭരണ ഭൂപടം (Administration Map) : ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്
- ബ്ലോക്ക്തല നീർത്തട രേഖ : ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത്
- കഡസ്ട്രൽ മാപ്പ് : വില്ലേജ്/താലൂക്ക് ഓഫീസുകൾ
- ഭൂവിനിയോഗ മാപ്പ് : സംസ്ഥാന ലാന്റ് യൂസ് ബോർഡ്
- ഹൈഡ്രോജിയോളജി മാപ്പ് : ഭൂജല വകുപ്പ്
- സോയിൽ മാപ്പ് : സോയിൽ കൺസർവേഷൻ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ്

ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാന നീർത്തടമാപ്പ് A0 വലിപ്പത്തിൽ സംസ്ഥാന ഭൂവിനിയോഗ ബോർഡ് തയ്യാറാക്കി നൽകുന്നതാണ്. ഇതിനാവശ്യമായ തുക തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ ഭരണ നിർവ്വഹണ ചെലവിൽ നിന്ന് വഹിക്കാവുന്നതാണ്.

9. മേൽപ്പറഞ്ഞ ഭൂപടങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നീർത്തട അതിരുകൾ ശരിയായി അടയാളപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടോ എന്ന് പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്. ആവശ്യമെങ്കിൽ നീർത്തട അതിർത്തിയിലൂടെ നടന്ന് അതിരുകൾ കൃത്യമായി കണ്ടെത്തി രേഖപ്പെടുത്തണം.
10. നീർത്തട പ്രദേശത്തെ ഓരോ സർവ്വേ നമ്പരിലും പെട്ട ഭൂമിയിൽ നടത്തേണ്ടുന്ന ഇടപെടലുകൾ സംബന്ധിച്ച വിവര ശേഖരണം നടത്തേണ്ടതാണ്. ഇതിനായി അടുത്തടുത്തുള്ള 40-50 കുടുംബങ്ങളെ ചേർത്ത് അയൽസഭ രൂപീകരിക്കേണ്ടതാണ്. ഓരോ ഗ്രൂപ്പിൽ നിന്നും കുറഞ്ഞത് ഹയർസെക്കറി വിദ്യാഭ്യാസം നേടിയിട്ടുള്ള 2 പേരെ തിരഞ്ഞെടുത്ത് സർവ്വേ നടത്തുന്നതിനായി പരിശീലിപ്പിക്കണം. ഓരോ സർവ്വേ നമ്പരിലും പെട്ട പൊതു-സ്വകാര്യ ഭൂമിയിൽ ഏറ്റെടുക്കേണ്ട പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്നതിന് ഉതകുന്ന സർവ്വേഫോറം തയ്യാറാക്കി നൽകണം. (മാതൃക അനുബന്ധം III ആയി നൽകുന്നു).
11. ഇതിനു പുറമെ, പ്രദേശത്തെ ഭൂവിനിയോഗം, മണ്ണിന്റെ തരം, ഭൂമിയുടെ ചരിവ്, കൃഷി രീതികൾ, പ്രധാന വിളകൾ, തരിശു ഭൂമിയുടെ സ്ഥിതി, കുടിവെള്ള സൗകര്യം, ജലലഭ്യത തുടങ്ങിയ വിവരങ്ങളും ശേഖരിക്കണം.
12. കൂടാതെ, നീർത്തട പ്രദേശത്തെ കുളങ്ങൾ, നീർച്ചാലുകൾ എന്നിവയുടെ നിലവിലെ സ്ഥിതിയും നടത്തേണ്ട ഇടപെടലുകൾ സംബന്ധിച്ചും വിവര ശേഖരണം നടത്തണം. പൊതു ജലാശയങ്ങൾ പുതുതായി നിർമ്മിക്കുന്നതോ, അറ്റകുറ്റ പണികൾ ചെയ്യുന്നതോ പുതിയ

സ്വകാര്യ കുളങ്ങൾ നിർമ്മിക്കു ന്നോ നീർമ്മിതിയുടെ വശങ്ങൾ ബലപ്പെടുത്തുന്നതിന് കയർ ഭൂവസ്ത്രം നിർബന്ധമായും ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതും പ്രസ്തുത ഭൂവസ്ത്രത്തിൽ പുൽത്തൈകൾ കൊണ്ട് ജൈവ പ്രബലനം നടത്തേണ്ടതുമാണ്. നിലവിലുള്ള നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനിൽ ഇതു സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ ലഭ്യമാണെങ്കിൽ അവ കാലാനുസൃതമായി പരിഷ്കരിച്ചാൽ മതിയാകും.

13. മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രാഥമിക വിവര ശേഖരണത്തിനു പുറമേ നീർത്തട പ്രദേശത്തെ സംബന്ധിച്ച പൊതുവിവരങ്ങൾ കൂടി വിവിധ ഓഫീസുകൾ/സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ശേഖരിക്കണം.
14. ഇപ്രകാരം പ്രാഥമിക-ദ്വിതീയ വിവര ശേഖരണത്തിലൂടെ കണ്ടെത്തിയ വസ്തുതകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നീർത്തട പ്രദേശത്തെ പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലനത്തിനായി പൊതുഭൂമിയിലും സ്വകാര്യ ഭൂമിയിലും കൂടാതെ, കുളങ്ങൾ, നീർച്ചാലുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിലും ഏറ്റെടുക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏതൊക്കെയാണെന്ന് കണ്ടെത്തണം. തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിലോ, മറ്റു പദ്ധതി കളിലോ ഉൾപ്പെടുത്തി നേരത്തേ ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ആവർത്തനം ഒഴിവാക്കി വേണം ഇത്തരത്തിൽ പ്രവൃത്തികൾ കണ്ടെത്തേണ്ടത്. പ്രസ്തുത നീർത്തടത്തിൽ നടത്തേണ്ട പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ കരട് രേഖയായിരിക്കും ഇത്തരത്തിൽ തയ്യാറാക്കുന്നത്. ഏറ്റെടുക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ വിശദ വിവരങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനാവശ്യമായ ഫോറങ്ങളുടെ മാതൃക അനുബന്ധമായി ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.
15. ഇപ്രകാരം തയ്യാറാക്കുന്ന കരട് രേഖ പ്രദേശത്തെ വിവിധ വിഭാഗങ്ങളുടെ (കർഷകർ, കർഷകത്തൊഴിലാളികൾ, ഭൂരഹിതർ, പട്ടികജാതി-പട്ടികവർഗ്ഗം, സ്ത്രീകൾ തുടങ്ങിയവർ) പ്രതിനിധികളുടെ യോഗം വിളിച്ചു ചേർത്ത് ചർച്ച ചെയ്യണം. ഇപ്രകാരം ഫോക്കസ് ഗ്രൂപ്പ് ചർച്ചയിൽ ഉയർന്നുവരുന്ന അഭിപ്രായങ്ങളുടെ കൂടി അടിസ്ഥാനത്തിൽ ആവശ്യമായ കുട്ടിച്ചേർക്കലുകൾ വരുത്തണം.
16. തുടർന്ന് നീർത്തട ഗ്രാമസഭ വിളിച്ചുകൂട്ടി പ്രസ്തുത രേഖ അവതരിപ്പിക്കണം. നീർത്തട ഗ്രാമസഭയിൽ ഉയർന്നുവരുന്ന നിർദ്ദേശങ്ങൾ കൂടി ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് അന്തിമരേഖ തയ്യാറാക്കണം. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന ഓരോ നീർത്തടത്തിനും പ്രത്യേകം കർമ്മ പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കണം. ഇപ്രകാരം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ മുഴുവൻ നീർത്തടങ്ങളുടെയും റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കി ഒരുമിച്ച് ചേർത്ത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെ നീർത്തട പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കണം.
17. ഓരോ നീർത്തടത്തേയും അടിസ്ഥാനമാക്കി തയ്യാറാക്കുന്ന നീർത്തട വികസന റിപ്പോർട്ടിന്റെ ഘടന ചുവടെപ്പറയും പ്രകാരമായിരിക്കണം:-

- ആമുഖം
- നീർത്തടത്തിന്റെ പൊതുസ്ഥിതി (വിസ്തൃതി, അതിരുകൾ, ഉൾപ്പെടുന്ന വാർഡുകൾ തുടങ്ങിയവ)
- ഭൂപ്രകൃതി, ചരിവ് (നീർത്തടത്തിന്റെ മുകൾഭാഗം, മധ്യമേഖല, താഴ്വാരം ഇവ വ്യക്തമായി നിർവ്വചിക്കുക)
- മൺതരങ്ങളും ഭൂവിനിയോഗവും
- ജലവിഭവ സ്ഥിതി

- നീർച്ചാലുകൾ
- പൊതു സാമൂഹ്യ-സാമ്പത്തിക സ്ഥിതി
- കൃഷി, മൃഗസംരക്ഷണം, മറ്റ് ജീവനോപാധികൾ-ഇപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ
- അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ
- നീർത്തടത്തിലെ പ്രശ്ന വിശകലനം (പ്രശ്നങ്ങൾ, കാരണങ്ങൾ, പരിഹാര നിർദ്ദേശങ്ങൾ)
- നീർത്തടത്തിൽ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന പ്രകൃതിവിഭവ പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ - മഹാത്മാഗാന്ധി എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്.ൽ അനുവദനീയമായവ (മേൽ സൂചിപ്പിച്ച പ്രശ്ന വിശകലനത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി)
 - പൊതുഭൂമിയിൽ
 - സ്വകാര്യ ഭൂമിയിൽ
 - കുളങ്ങൾ
 - നീർച്ചാലുകൾ
- മറ്റ് പദ്ധതികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ചെയ്യാവുന്ന പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലന പ്രവൃത്തികൾ
- നീർത്തട വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ തുടർച്ചയായി പ്രദേശത്ത് ഏറ്റെടുക്കാവുന്ന കൃഷി-അനുബന്ധ മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങളും ജീവനോപാധി പ്രവർത്തനങ്ങളും
- സംയോജന സാധ്യതകൾ
- നിലവിലുള്ള സ്ഥിതിയും പ്രതീക്ഷിത നേട്ടങ്ങളും (Bench Marking)
- നിർവ്വഹണ കലർ

18. നിർവ്വഹണ തന്ത്രവും പ്രവർത്തന കലണ്ടറും:-

പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ മുൻഗണന 'നീർത്തട പ്രദേശത്തിന്റെ മുകൾ ഭാഗത്തു നിന്നും താഴേക്ക്' (Ridge to Valley) എന്ന സമീപനം നിർബന്ധമായും പാലിച്ചു കൊണ്ടാവണം ആദ്യവർഷം ഉയരം കൂടിയ പ്രദേശങ്ങളിലെ പ്രവൃത്തികളും രണ്ടാം വർഷം മധ്യഭാഗത്തെ പ്രവൃത്തികളും മൂന്നാം വർഷം താഴ്വരയിലെ പ്രവൃത്തികളും ചെയ്യുന്ന തരത്തിൽ 3 വർഷത്തെ പ്രവർത്തന കലണ്ടർ തയ്യാറാക്കണം. ഓരോ വർഷത്തേയും പ്രവർത്തന കലണ്ടറിൽ മഴക്കാലത്തും വേനൽക്കാലത്തും ചെയ്യേണ്ടുന്ന പ്രവൃത്തികൾ പ്രത്യേകം പരിഗണിച്ചുകൊണ്ട് പ്രതിമാസ പ്രവർത്തന കലണ്ടർ തയ്യാറാക്കണം.

19. നീർത്തട പദ്ധതിയിൽ അംഗീകരിച്ച പ്രവൃത്തികൾ ഒരുമിച്ച് ചേർത്ത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുതല നീർത്തട പ്ലാനിനു രൂപം നൽകണം. ഇതിന് ഒരു പൊതു ആമുഖവും തയ്യാറാക്കണം. അതോടൊപ്പം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ ഓരോ വാർഡിലും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ

പ്രത്യേകം തരം തിരിക്കുകയോ, തിരിച്ചറിയാവുന്ന കോഡ് ഉപയോഗിച്ച് വേർതിരിക്കുകയോ ചെയ്ത് വാർഡുതല പൊതുഗ്രാമസഭയിലും തുടർന്ന് ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത് കമ്മിറ്റിയിലും അവതരിപ്പിച്ച് അംഗീകാരം ലഭ്യമാക്കണം. പ്രസ്തുത പ്ലാൻ ബ്ലോക്ക്തല നീർത്തട സാങ്കേതിക സമിതി പരിശോധിച്ച് ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് കമ്മിറ്റിയിൽ വയ്ക്കേണ്ടതും ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിന്റെ ശുപാർശയോടെ ജില്ലാതല സാങ്കേതിക സമിതിയുടെ പരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷം ജില്ലാതല ആസൂത്രണ സമിതി ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെയും നീർത്തട പ്ലാൻ പരിശോധിച്ച് അംഗീകാരം നൽകേണ്ടതാണ്.

20. ജില്ലാ ആസൂത്രണ സമിതിയുടെ അംഗീകാരം ലഭ്യമായിക്കഴിഞ്ഞാൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ നിർവ്വഹണ നടപടികൾ ആരംഭിക്കേണ്ടത്. നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള എല്ലാ പ്രകൃതിവിഭവ പരിപാലന പ്രവൃത്തികളും 'നീർത്തട പ്രദേശത്തിന്റെ മുകൾ ഭാഗത്തുനിന്നും താഴേക്ക്' എന്ന സമീപനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ അതാത് വർഷത്തെ വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുവാൻ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകൾ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.
21. ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളുടെ തൊഴിലുറപ്പ് ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട് ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിന്റെ അംഗീകാരത്തിനു വേണ്ടി സമർപ്പിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ മേൽ ഖണ്ഡികയിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നവിധം നീർത്തട മാസ്റ്റർപ്ലാനിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടോ എന്ന് ബ്ലോക്ക് പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർമാർ പരിശോധിച്ച് ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്.
22. വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലന പ്രവൃത്തികളുടെ എസ്റ്റിമേറ്റുകൾ നിലവിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ മറ്റ് പ്രവൃത്തികൾക്ക് ബാധകമായ രീതിയിൽ 'സെക്യൂർ സോഫ്റ്റ്' വെയറിന്റെ സഹായത്തോടെ തയ്യാറാക്കി ഭരണ-സാങ്കേതിക അനുമതി ലഭ്യമാക്കി നിർവ്വഹണം നടത്തേണ്ടതാണ്.
23. പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലന പ്രവൃത്തികൾ ശാസ്ത്രീയമായും ഫലപ്രദമായും നിർവ്വഹണം നടത്തുന്നതിന് തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ മേറ്റാർക്കും തൊഴിലാളികൾക്കും മതിയായ പരിശീലനം ബ്ലോക്ക് പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർമാർ സംഘടിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.
24. നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുള്ള വിവിധ സൂചകങ്ങളുടെ നിലവിലുള്ള സ്ഥിതി (Base value) യുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അടുത്ത 3 വർഷത്തെ ഇടപെടൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കാണ് പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന മാറ്റങ്ങൾ അടങ്ങുന്ന സൂചിക (ബെഞ്ച് മാർക്ക്) തയ്യാറാക്കേണ്ടതും പദ്ധതി പൂർത്തീകരണത്തിനു ശേഷം ലക്ഷ്യമിട്ട നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിക്കുവാൻ സാധ്യമായോ എന്നു പരിശോധിക്കേണ്ടതുമാണ്.

റ്റി.കെ. ജോസ് ഐ.എ.എസ്
അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി

മിഷൻ ഡയറക്ടർ, മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി,

ഗ്രാമവികസന കമ്മീഷണർ, തിരുവനന്തപുരം
പഞ്ചായത്ത് ഡയറക്ടർ, തിരുവനന്തപുരം
പ്രിൻസിപ്പൽ അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറൽ, തിരുവനന്തപുരം
എല്ലാ ജില്ലാ കളക്ടർമാർക്കും
എല്ലാ ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റ്/സെക്രട്ടറിമാർക്കും
(ഗ്രാമവികസന കമ്മീഷർ മുഖേന)
എല്ലാ ജില്ലാ/ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റ്/സെക്രട്ടറിമാർക്കും
(പഞ്ചായത്ത് ഡയറക്ടർ മുഖേന)
ഡയറക്ടർ, ഇൻഫർമേഷൻ കേരള മിഷൻ
സ്റ്റോക്ക് ഫയൽ/ഓഫീസ് കോപ്പി

ഉത്തരവിൻ പ്രകാരം,

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ.

ഫോറം 2

നീർത്തട പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കൽ
 നീർച്ചാലുകളിലെ/പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലെ മണ്ണ്, ജലസംരക്ഷണ പ്രവർത്തന നിർദ്ദേശങ്ങൾ
 (വിവര ശേഖരണം)

നീർത്തടത്തിന്റെ പേര്:

ക്രമ നം.	പ്രവൃത്തി നടത്തേണ്ട സ്ഥലം/സ്ഥാനം	സർവ്വേ നമ്പർ	അക്ഷാംശം/രേഖാംശം	ഇടപെടൽ നിർദ്ദേശം (ഗള്ളി പ്ലഗിംഗ്, കോണ്ടൂർ ബണ്ട്, ചെക്ക് ഡാം, കുളം നിർമ്മാണം) തുടങ്ങിയവ	നടത്തേണ്ട പ്രവർത്തനത്തിന്റെ അളവ് (മീറ്റർ, എണ്ണം തുടങ്ങിയവ അളവിൽ)	പ്രാദേശികമായി ലഭ്യമാകുന്ന നിർമ്മാണ സാമഗ്രികൾ	ആവശ്യമായി വരുന്ന ഏകദേശ തുക	ഗുണം ലഭിക്കുന്ന പ്രദേശത്തിന്റെ വിസ്തൃതി/ ഗുണഭോക്താക്കളുടെ എണ്ണം

ഫോറം.3
കേരള സർക്കാർ
മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി
നീർത്തട വിവരശേഖരണം

ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് നീർത്തടം നീർത്തട അയൽക്കൂട്ടം

നീർത്തടത്തിന്റെ കോഡ്.....

1. കുടുംബനാമൻ്റെ/നാമയുടെ പേര്.....
2. വിലാസം.....
3. ഫോൺ നമ്പർ.....
4. വില്ലേജ്
5. ഉൾപ്പെടുന്ന വിഭാഗം a.എസ്.സി b. എസ്.ടി c. പൊതു d.പിന്നോക്ക
6. വാർഡ് നമ്പർ
7. വീട്ടു നമ്പർ
8. ആധാർ നമ്പർ.....
9. തൊഴിൽ കാർഡ് ഉണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ നമ്പർ
10. a.എ.പി.എൽ b.ബി.പി.എൽ
11. അക്ഷാംശം/രേഖാംശം.....
12. സർവ്വേ നമ്പർ
13. കുടുംബ വിവരങ്ങൾ, ഭൂവിവരങ്ങൾ

ക്രമ നമ്പർ (മ)	അംഗങ്ങളുടെ പേര് (b)	സ്ത്രീ/പു. (c)	വയസ്സ് (d)	കുടുംബ നാമൻ്റെ/നാമയുമായുള്ള ബന്ധം (e)	വിദ്യാഭ്യാസം (f)	തൊഴിൽ (g)

14. വീട്: സ്വന്തം/വാടക/പുറംപോക്ക്/കുടികിടപ്പ്/മറ്റ് വിധം
15. പഞ്ചായത്തിനകത്ത് സ്വന്തം ഭൂമി (സെന്റ്)
16. കുടിവെള്ളത്തിനുള്ള സൗകര്യം: സ്വന്തം കിണർ/പൊതു കിണർ/കുഴൽ കിണർ/പൊതു ടാപ്പ്/വാട്ടർ കണക്ഷൻ/ഇല്ല
17. ജലസ്രോതസ്സ്

ക്രമ നം.	കിണർ/കുഴൽ കിണർ	വ്യാസം മീറ്ററിൽ	ജലനിരപ്പ് വരെയുള്ള ആഴം	അടിത്തട്ടു വരെയുള്ള ആഴം	ജലലഭ്യത എത്ര മാസം	വെള്ളത്തിൻ്റെ ഗുണനിലവാരം	വീട്ടിൽ നിന്ന് കിണറിലേക്കുള്ള അകലം (മീറ്ററിൽ)

കുളം (മീ)					ഉറവ		മഴവെള്ള സംഭരണി		പൊതുടാപ്പ്	
വറ്റാത്തത്	വറ്റുന്ന മാസം	നീളം	വീതി	ആഴം	വറ്റാത്തത്	വറ്റുന്ന മാസം	ഉ്, ഉണ്ടെങ്കിൽ സംരഭരണ ശേഷി (ലിറ്ററിൽ)	ഇല്ല	ഉണ്ട്	ഇല്ല

18. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട കുഴൽ കിണർ: ഉണ്ട്/ഇല്ല
കാർഷിക മേഖല

സംസ്ഥാന രീതി

23. ഭൂവിനിയോഗം - ഒറ്റ നോട്ടത്തിൽ

നം.	രീതി	വിള	ജലസേചന വിസ്തൃതി (ഏക്കറിൽ)	ഹോഴ്സ് പവർ
1	മോട്ടോർ ഉപയോഗിച്ച്			
2	കണികാ ജലസേചനം			
3	സ്പ്രിങ്ക്ളർ			
4	കനാൽ (ചാൽ)			
5	കോരി നനക്കൽ			

ക്രമ നം.	വിനിയോഗ രീതി	വിസ്തൃതി (സെന്റ്)
1	നിലം	
2	പുരയിടം	
3	നിലം കരയാക്കിയ പുരയിടം	
4	കെട്ടിടം	
5	പാറപ്രദേശം	
6	വെള്ളക്കെട്ടുള്ള ഭൂമി	
7	കൃഷി ഭൂമി	
8	മറ്റു കാർഷികേതര ഉപയോഗ ഭൂമി	
9	കൃഷിക്ക് ഉപയുക്തമായ തരിശുഭൂമി	
10	കൃഷിക്ക് ഉപയുക്തമല്ലാത്ത തരിശുഭൂമി	
11	മറ്റുള്ളവ	

24. (എ) മൃഗസംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിലവിൽ:- ആട്/പശു/കോഴി/മറ്റുള്ളവ
 (ബി) മെച്ചപ്പെട്ട കുട് ലഭ്യമാണോ?..... ഉ/ഇല്ല.
25. തീറ്റ പുൽകൃഷി: വിസ്തൃതി..... ഉത്പാദനം ഇല്ല.....

നീർത്തടാധിഷ്ഠിത പ്രവർത്തനങ്ങൾ

26. കൈവശ ഭൂമിയിൽ നിലവിൽ ചെയ്തിരിക്കുന്ന മണ്ണ് ജല സംരക്ഷണ പ്രവർത്തികൾ എന്തൊക്കെ?

മൺകയ്യാല	നീളം	കല്ല് കയ്യാല	നീളം	വരമ്പ്	നീളം	ജൈവവേലി	നീളം	മഴക്കുഴി	എണ്ണം	മറ്റുള്ളവ

27. പുതുതായി നടപ്പിലാക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ

ക്രമ നമ്പർ	പ്രവർത്തനം	നീളം	വീതി	ആഴം/ ഉയരം	ക്രമ നമ്പർ	പ്രവർത്തനം	എണ്ണം	വിസ്തൃതി
1	കല്ല് കയ്യാല				12	കിണർ റീച്ചാർജ്ജിംഗ്		
2	കല്ല് കയ്യാല ഉയരം വെക്കൽ				13	മരം നട്ടുപിടിപ്പിക്കൽ		
3	മഴക്കുഴി				14	നടപ്പ്/വെർമി കമ്പോസ്റ്റ്		

4	അധികജല നിർഗ്ഗമനചാൽ നിർമ്മിക്കൽ				15	കോർ ട്രഞ്ചിംഗ്	
5	കുളം നിർമ്മാണം				16	ഗള്ളി പ്ലഗ്	
6	സിൽപോളിൻ കുളങ്ങൾ						
7	ഉറവ സംരക്ഷണം						
8	മൺകയ്യാല						
9	തട്ട് തിരിക്കൽ						
10	കിണർ നിർമ്മാണം						
11	ജൈവവേലി നിർമ്മാണം						

നോട്ട്: മേൽപ്പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിന് പുറമെയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളും നിർദ്ദേശിക്കാവുന്നതാണ്.

28. കുടുംബത്തിന് ഏർപ്പെടുവാൻ താല്പര്യമുള്ള ജീവനോപാധി പ്രവർത്തനങ്ങൾ?

കുടുംബനാഥന്റെ പേര് ഒപ്പ് സുപ്പർവൈസറുടെ പേര് ഒപ്പ് എന്യൂമറേറ്ററുടെ പേര് ഒപ്പ് നിർമ്മാണ അയർക്കുട്ടം പ്രസിഡന്റ് / സെക്രട്ടറിയുടെ പേര് ഒപ്പ്

അടിക്കുറിപ്പ്:- മേൽ പറഞ്ഞതിലുപരി പ്രാദേശികമായ വിവരങ്ങളും ശേഖരിക്കാവുന്നതാണ്. ഇതിനായി പ്രൊഫോർമയിൽ ആവശ്യമായ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തി ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാണ്.

List of Grama.Panchayaths in High Range Area

District	Panchayat
Ernakulam	Ayyampuzha
	Kavalangad
	Keerampara
	Kottappady
	Kuttampuzha
	Malayattoor-Neeleswaram
	Pindimana
	Vengoor
Idukki	Adimali
	Alakkode
	Arakkulam
	Ayyappancovil
	Baisonvalley
	Chakkupallam
	Chinnakanal
	Devikulam
	Edamalakudy
	Elappara
	Idavetti
	Idukki Kanjikkuzhi
	Irattayar
	Kamakshi
	Kanchiyar
	Kanthalloor
	Karimannoor
	Karunapuram
	Kokkayar
	Konnathady
	Kudayathoor
	Kumali
	Mankulam
	Marayoor
	Mariapuram
	Munnar
	Muttom
	Nedunkandam
	Pallivasal
Pampadumpara	
Peerumedu	
Peruvanthanam	
Rajakkad	
Rajakumari	
Santhanpara	

	Senapathy
	Udumbanchola
	Udumbannoor
	Upputhara
	Vandanmedu
	Vandiperiyar
	Vannappuram
	Vathikkudi
	Vattavada
	Vazhathoppu
	Vellathooval
	Velliyamattam
Kannur	Alacode
	Aralam
	Ayyankunnu
	Eruvessi
	Kanichar
	Kelakom
	Kolayad
	Kottiyoor
	Muzhakkunnu
	Naduvil
	Payyavoor
	Peravoor
	Peringom-Vayakkara
	Udayagiri
Kasragod	Badiyadka
	Balal
	Bedaduka
	Belloor
	Delampady
	East-Eleri
	Enmakaje
	Kallar
	Karadukka
	Kinanoor-Karindalam
	Kodom-Beloor
	Kumbadaje
	Kuttikol
	Panathadi
	West-Eleri
Kollam	Alayamon
	Anchal
	Aryankavu
	Chithara
	Edamulakkal
	Eroor
	Ittiva

	Karavaloor	
	Kulathoopuzha	
	Melila	
	Pathanapuram	
	Piravanthoor	
	Thalavoor	
	Thenmala	
	Vettikkavala	
	Vilakkudy	
Kottayam	Erumeli	
	Kadanad	
	Kanjirapalli	
	Koottikkal	
	Koruthodu	
	Manimala	
	Melukavu	
	Mundakkayam	
	Munnilavu	
	Parathodu	
	Poonjar	
	Poonjar-Thekkekkara	
	Ramapuram	
	Thalanad	
	Thalappalam	
	Theekoyi	
Kozhikode	Chakkittapara	
	Kattippara	
	Kavilumpara	
	Kodencherri	
	Koodaranji	
	Koorachundu	
	Maruthomkara	
	Puthupadi	
	Thamarassery	
	Thiruvambadi	
Malappuram	Amarambalam	
	Chaliyar	
	Chokkadu	
	Chungathara	
	Karulayi	
	Karuvarakundu	
	Pothukallu	
	Urangattiri	
	Vazhikkadavu	
Palakkad	Agali	
	Akathethara	
	Elappulli	
	Elavancheri	

	Erimayur
	Eruthempathi
	Kanjirappuzha
	Kannadi
	Karimba
	Keralassery
	Kizhakkanchery
	Kodumbu
	Koduvayoor
	Kollengodu
	Kongadu
	Kottopadam
	Kozhinjampara
	Kumaramputhooor
	Kuthannoor
	Kuzhalmannam
	Malampuzha
	Mankara
	Marutharoad
	Mathur
	Melarcodde
	Mundoor
	Muthalamada
	Nalleppilli
	Nelliyampathi
	Nenmara
	Pallasana
	Parali
	Pattancherry
	Perumatti
	Peruvembu
	Pirayiri
	Polpulli
	Puthunagaram
	Puthupariyaram
	Puthur
	Puthusseri
	Sholayur
	Thachampara
	Thenkara
	Thenkurissi
	Vadakarapathy
	Vadavannoor
Pathanamthitta	Aruvappulam
	Ayiroor
	Cherukol
	Chittar
	Enadimangalam

	Kalanjoor
	Kodumori
	Konni
	Kottanand
	Malayalapuzha
	Mylapra
	Naranammoozhi
	Naranganam
	Omaller
	Pramadam
	Ranni
	Ranni-Angadi
	Ranni-Pazhavangadi
	Ranni - Perunadu
	Seethathodu
	Thannithodu
	Vadasserikara
	Vallikkode
	Vechuchira
Thiruvananthapuram	Amboori
	Aryanad
	Kalikkad
	Kuttichal
	Nanniyodu
	Ottasekharamangalam
	Pangod
	Peringammala
	Vithura
Thrissur	Athirappilli
	Chelakkara
	Kondazhy
	Mattathoor
	Panancheri
	Pazhayanoor
	Varantharappilli
Wayanad	Ambalavayal
	Edavaka
	Kaniyampetta
	Kottathara
	Meenangadi
	Meppadi
	Moopainad
	Mullankolli
	Muttill
	Nenmeni
	Noolpuzha
	Padinjarethara
	Panamaram

	Poothadi
	Pozhuthana
	Pulpally
	Thariyod
	Thavinjal
	Thirunelli
	Thondarnad
	Vellamunda
	Vengapalli
	Vythiri